

Nr 7.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande över motion om utredning rörande rationellt ordnande av textil- och beklädnadsindustriens organisation m. m.

I motion nr 125 har herr *Johanson* i Norrköping *m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning om den ur samhällets synpunkt mest rationella ordningen av textil- och beklädnadsindustriens organisation, struktur och lokalisering liksom också av distributionsapparaten för dessa varor, varvid jämväl sysselsättnings-, löne- och prisfrågorna inom branschen undersökas.

Över motionen ha yttranden inhämtats från kommerskollegium, statens arbetsmarknadskommission och statens priskontrollnämnd, Sveriges industriförbund, landsorganisationen i Sverige, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och Kooperativa förbundet. Yttrandena finnas refererade i första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet. I motionen ha förhållandena inom textil- och beklädnadsindustrien upptagits till granskning, och motionärerna ha kommit till den slutsatsen, att det tarvas en ingående undersökning av denna industris organisation m. m. Sålunda göra motionärerna bl. a. gällande, att den nuvarande starka bristen på arbetskraft skulle göra sig särskilt märkbar inom denna industri, att säsongmässiga växlingar i sysselsättningen här skulle förekomma av mera utpräglad styrka än inom de flesta andra produktionsgrenar samt att omsättningen på arbetskraft skulle vara av anmärkningsvärt stor omfattning. Sistnämnda omständighet skulle enligt motionärerna vittna om att förhållandena inom textil- och beklädnadsindustrien icke bedömas såsom sär-

skilt gynnsamma av arbetarna. Genom den av utskottet införskaffade utredningen har emellertid vad motionärerna sålunda uttalat i vissa delar vederlagts. Det torde visserligen vara sant, att textil- och beklädnadsindustrien för närvarande har stora svårigheter, när det gäller att tillgodose sitt behov av arbetskraft. Men detta är ett problem, som de flesta industrigrenar ha att brottas med, och situationen synes icke vara mera ofördelaktig för textil- och beklädnadsindustrien än för industrien i allmänhet. Säsongsvariationer i sysselsättningen förekomma inom textil- och beklädnadsindustrien men förefalla dels vara av jämförelsevis ringa omfattning och dels föranledda av bl. a. den kvinnliga arbetskraftens önskan om ökad fritid för hemarbete vid helger. Ej heller omsättningen av arbetskraft torde, såvitt tillgängliga uppgifter utvisa, vara större än på många andra håll.

Vidare påtala motionärerna den enligt deras uppfattning låga lönenivån inom textil- och beklädnadsindustrierna. Obestridligt är, om man undantager beklädnadsindustriens kvinnliga arbetare, att löneläget inom dessa industrier ligger under medeltalet för samtliga industriarbetares löner, trots att under senare års högkonjunktur inom branschen textilarbetarnas löner stigit snabbare än medellönen för industriens samtliga arbetare. Även om alltså textilarbetarna befinna sig i ett, relativt sett, något gynnsammare löneläge än tidigare, äro de ändock lågt betalda.

Ehuru alltså motionärernas redogörelse för förhållandena inom textil- och beklädnadsindustrien i vissa delar ej äro fullt riktiga och utskottet därför icke kan godtaga deras argumentation i allt, synes det dock utskottet, som om anledning skulle finnas för statsmakterna att ägna den föreliggande frågan sin uppmärksamhet. Denna utskottets uppfattning vinner stöd i flera av de i ärendet avgivna yttrandena.

Textil- och beklädnadsindustrien utmärker sig för stor konjunkturkänslighet. Under krigsåren har denna industri haft en gynnsam ekonomisk utveckling, huvudsakligen beroende på att avsättningen av svenska produkter inom landet underlättats genom att den internationella konkurrensen på den svenska marknaden till stor del bortfallit och industriens kapacitet kunnat utnyttjas bättre än förr. Under senare år har också nyetableringen inom branschen varit relativt betydande. I den mån förhållandena ute i världen stabiliseras, torde emellertid den internationella konkurrensen om den svenska marknaden så småningom åter göra sig gällande. I samband härmed uppkommer frågan, huruvida den svenska textilindustrien skall kunna hävda sin nuvarande ställning. Tillkomsten av nya materialier såsom syntetiska fibrer, konsthartsmaterial o. dyl., kan även förväntas få till följd en skärpt internationell konkurrens. Det måste anses vara av utomordentlig betydelse, icke minst med hänsyn till det stora antalet i textil- och beklädnadsindustrien sysselsatta, att effektiva åtgärder i tid vidtagas i syfte att söka förhindra en utveckling, som skulle kunna få menliga följder för ifrågavarande

industri och där anställda och även återverka ogynnsamt på samhället i dess helhet. Det bör sålunda undersökas, huruvida icke genom fortsatt rationalisering den svenska textilindustriens konkurrensförmåga kan ökas bl. a. genom förbilligande av varorna i fråga om såväl produktion som distribution.

Då utskottet förordar en dylik undersökning, anser utskottet att jämväl lönefrågan bör beaktas. Även om, såsom förut framhållits, en viss utjämning på senare tid ägt rum, såtillvida att skillnaden i lönehänseende emellan textil- och beklädnadsindustriens arbetare och industriarbetarna i övrigt blivit mindre än tidigare, kvarstår dock det faktum, att en ej ringa differens alltjämt är för handen. Det synes bl. a. ur rekryteringssynpunkt vara ett allmänt intresse, att textil- och beklädnadsindustrien kan arbeta under sådana ekonomiska betingelser, att den blir i stånd att bjuda lika förmånliga anställningsvillkor som andra industrier.

Då utskottet alltså för sin del vill förorda en utredning med uppgift att undersöka de problem, som sammanhånga med textil- och beklädnadsindustriens organisation m. m., har utskottet icke förbisett, att likartade problem kunna finnas även på andra områden inom näringslivet, vilka också tarva sin lösning. Utskottet vill icke göra gällande, att de för textil- och beklädnadsindustriens del äro av den natur, att denna utredning bör gå före alla andra liknande. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t, som redan före motionens framläggande haft sin uppmärksamhet riktad även på detta spörsmål, att med hänsyn till omständigheterna avgöra, när utredningen lämpligen bör igångsättas. Det förtjänar även framhållas, att flera pågående utredningar syssla med spörsmål, som äga ett visst samband med den nu föreliggande motionen. Utskottet vill i detta sammanhang endast erinra om 1946 års utredning angående kvalitetsforskning och konsumentupplysning samt den innevarande år igångsatta utredningen om näringslivets lokalisering. Resultaten av dessa utredningar böra givetvis tillgodogöras. Av yttrandena framgår ock, att företagen själva ha uppmärksamheten fäst på de problem, varom nu är fråga, och äro villiga söka en lösning av desamma, som kan motsvara skäliga samhälleliga krav. Utskottet förutsätter, att den av utskottet föreslagna utredningen kommer att äga rum i nära kontakt med industrierna i fråga.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning angående fortsatt rationalisering av textil- och beklädnadsindustrien vid tidpunkt och på sätt Kungl. Maj:t finner lämpligt.

Stockholm den 9 maj 1947.

På utskottets vägnar:
SIGRID EKENDAHL.

Närvarande: fru Ekendahl, herrar Jönsson i Rosshol, Johansson i Kalmar, Olsson i Oskarshamn*, Antby, Malmborg i Stockholm, Ljungqvist, Lundqvist, Skantze och Pettersson i Ersbacken.*

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.

Reservation

av herrar *Antby*, *Ljungqvist* och *Skantze*, som ansett, att utskottets utlåtande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I motionen — — — andra håll.

Vidare påtala motionärerna den enligt deras uppfattning låga lönenivån inom textil- och beklädnadsindustrierna. Obestriddligt är, om man undantager beklädnadsindustriens kvinnliga arbetare, att löneläget inom dessa industrier ligger under medeltalet för samtliga industriarbetares löner och sedan länge gjort så, främst beroende på den hårda konkurrensen från utlandet. Under senare år har dock en avsevärd utjämning ägt rum i lönehänseende mellan textilindustrien, beklädnadsindustrien och övriga industrier. Jämfört med löneförhållandena 1939 har en stegring i reallönen inträtt för manlig textilarbetare med 22 och för kvinnlig med 32 procent. Med hänsyn till, bland annat, knappheten på arbetskraft, som torde komma att bli rådande under en följd av år, är det sannolikt, att den pågående löneutjämningen kommer att ytterligare fortgå.

På en del av de områden, som vidröras i motionen, hava redan utredningar igångsatts. Utskottet erinrar i detta sammanhang om 1946 års utredning angående kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Ett särskilt svenskt textilforskningsinstitut har under samverkan mellan staten och industrien nyligen trätt i verksamhet. Även lokaliseringsfrågan är föremål för utredning. Frågan om lämpligt tullskydd för textil- och beklädnadsindustriens produkter bör lämpligen upptagas i annat, delvis handelspolitiskt sammanhang. Företagarna själva hava sin uppmärksamhet riktad på förevarande problem inom såväl textilindustrien som konfektionsindustrien och äro villiga söka finna en lösning av desamma, som kan motsvara skäliga samhällsliga krav.

Under hänvisning till redan pågående, beslutade och planerade utredningar av offentlig och enskild natur rörande textil- och beklädnadsindustriens förhållanden synes det utskottet som den av motionärerna förordade utredningen icke för närvarande är erforderlig.

Utskottet hemställer därför,

att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda».